

Masz głos, masz wybór. Samorząd jest Twój!
Raport z badania

1. Wstęp	3
2. Charakterystyka respondentów	4
3. Zagadnienia z życia gminy	6
3.1. Bezpieczeństwo	7
3.2. Edukacja	10
3.3. Ekologia	12
3.4. Pomoc społeczna	14
3.5. Kultura	15
3.6. Rozwój przedsiębiorczości	16
3.7. Inne	18
3.8. Priorytety	19
4. Konkretność obietnic	20
4.1. Bezpieczeństwo	20
4.2. Edukacja	21
4.3. Ekologia	21
4.4. Pomoc społeczna	21
4.5. Kultura	22
4.6. Rozwój przedsiębiorczości	22
4.7. Inne	23
5. Konkretność w ankietach	23
6. Konkretność a doświadczenie kandydatów i wynik wyborów	24
7. Zakończenie	24
8. Zwycięzcy kandydaci w gminach objętych badaniem	24
Województwo dolnośląskie	24
Województwo kujawsko-pomorskie	27
Województwo lubelskie	29
Województwo lubuskie	31
Województwo łódzkie	33
Województwo małopolskie	35
Województwo mazowieckie	39
Województwo opolskie	41
Województwo podkarpackie	43
Województwo podlaskie	48
Województwo pomorskie	49
Województwo śląskie	53
Województwo świętokrzyskie	55
Województwo warmińsko-mazurskie	55
Województwo wielkopolskie	59
Województwo zachodnio-pomorskie	60

1. Wstęp

Wprowadzenie w życie *Ustawy o wyborach bezpośrednich na stanowisko wójta, burmistrza lub prezydenta z dn. 11 czerwca 2002* spowodowało, że władzę wykonawczą w gminie sprawuje jednoosobowo wójt (w gminach wiejskich), burmistrz (w gminach miejskich lub miejsko-wiejskich) lub prezydent (w dużych ośrodkach miejskich). Zdaniem niektórych komentatorów, istnienie kolektywnych zarządów "rozmywało" odpowiedzialność i uniemożliwiało przeprowadzenie efektywnej weryfikacji obietnic wyborczych. Same uprawnienia wójtów, burmistrzów i prezydentów nie zmieniły się zasadniczo. Nadal w ich gestii znajdują się decyzje związane z przygotowaniem budżetu, polityką inwestycyjną, finansową i komunalną. Prawie każda z nich musi zyskać jednak aprobatę rady gminy, w której większość niekiedy może wywodzić się z przeciwnych im ugrupowań. To może rodzić pewne problemy w weryfikacji obietnic.

Badanie przeprowadzone w przededniu wyborów samorządowych do władz gminy wśród najpoważniejszych kandydatów, mają za zadanie odpowiedzieć na dwa zasadnicze pytania. Po pierwsze: co konkretnie pojawia się w obietnicach wyborczych. Obietnice te zostały pogrupowane w ramach siedmiu zakresów problemowych z życia gminy: **bezpieczeństwa, edukacji, ekologii, pomocy społecznej, kultury, rozwoju przedsiębiorczości**, oraz wszystkich **innych**, które badany zechciał poruszyć. Szeroki wachlarz problemów nie pozwala na zbyt szczegółowe przedstawienie wszystkich treści przekazywanych przez kandydatów, pozwala nam jednak zdobyć pewną ogólną wiedzę na temat obietnic wyborczych. Drugie, znacznie ważniejsze w kontekście przyszłej weryfikacji obietnic pytanie, to na ile te obietnice są konkretne a więc, w jakim stopniu da się zweryfikować ich realizację po upływie kadencji. W tym celu każda obietnica wyborcza została określona w ramach trzystopniowej skali konkretności. Prześledzić to można na przykładzie odpowiedzi na jedno z postawionych pytań:

**"Czy [w gminie] będą budowane nowe obiekty sportowo rekreacyjne?" ,
"Jeśli TAK, proszę krótko opisać, jakie?"
"Kiedy planuje się rozpoczęcie i zakończenie inwestycji?"**

Jeśli przykładowo respondent odpowiedział: *"Wybuduję salę gimnastyczną"* – tej odpowiedzi przypisywano najniższy stopień konkretności natomiast, jeżeli dodawał – gdzie ona miałaby się znajdować (np., przy jakiej szkole) – jego odpowiedź stawała się bardziej konkretna. Podanie orientacyjnej daty rozpoczęcia i zakończenia dawało najwyższy stopień konkretności oraz, jak można przypuszczać, największą możliwość weryfikacji tej obietnicy w późniejszym okresie. Taka skala została przypisana innym obietnicom, z pozostałych dziedzin, pojawiającym się w ankiecie. Daje to możliwość sprawdzenia kompetencji kandydatów oraz, na koniec, pozwala określić ogólny poziom (współczynnik) konkretności udzielanych odpowiedzi. Znając go można próbować sprawdzić, z czym powiązany jest wysoki lub niski poziom konkretności obietnic – czy wiąże się on np. ze stażem we władzach lokalnych czy też z innymi czynnikami.

Drugim typem pytań badających kompetencję kandydatów były pytania dotyczące stanu gminy np. liczebności służb, publicznych itp. Pozwala to określić ogólny stan wiedzy o gminie lub jego brak.

Jednak nie możemy tych informacji zweryfikować odwołując się do samego badania gdyż respondenci mogli podawać wymyślone liczby.

Kandydaci mogli skupiać się przede wszystkim na wybranych przez siebie zagadnieniach i odpowiadać na pytania dotyczące wybranych trzech aspektów, pomijając pozostałą część ankiety. Mieli jednak prawo, ustosunkować się także do zagadnień wychodzących poza trzy wybrane. W tym przypadku analizowane będą wszystkie wypowiedzi. Następnie zostanie dokonana analiza, czy rzeczywiście zagadnienia przez nich wybrane potraktowali poważnie tzn. czy udzielali konkretnych czy też niekonkretnych odpowiedzi.

Ciekawym aspektem będzie także porównanie wyników badania nad konkretnością obietnic z ostatecznymi preferencjami wyborców. Innymi słowy, czy wyborcy rzeczywiście wybierają kandydatów, którzy oferują konkretne obietnice – budzące zaufanie, co do ich realizacji czy też kierują się innymi przesłankami.

2. Charakterystyka respondentów

Ankieterzy dotarli do 257 kandydatów, z którymi przeprowadzono wywiady oparte na zestawie pytań otwartych dotyczących 7 zakresów problemowych z życia gminy. Ankietowani mieli za zadanie dotrzeć do najpoważniejszych kandydatów w gminie (tzn. cieszących się np. największą popularnością w sondażach). Jednak tu pojawiały się liczne problemy opisywane przez ankieterów. Liczni kandydaci nie przychodzili na umówione spotkania, lub w ogóle odmawiali uczestnictwa w badaniu. Przeprowadzający ankiety informowali w raportach, że wielu kandydatów odmawiało odpowiedzi na pytania ankiety, tłumacząc się m.in. się brakiem znajomości rzeczywistego stanu gminy lub niechęcią składania pustych obietnic.

Ankieterzy działający w 16 województwach dotarli do 146 gmin, podzielonych ze względu na swój charakter na gminy: miejskie, miejsko-wiejskie - oraz wiejskie. W 36 największych miastach¹ o stanowisko prezydenta ubiegało się 67 kandydatów (27 proc. badanych), 116 kandydatów (ok. 44 proc.) o stanowisko burmistrza w 61 gmin miejskich lub miejsko-wiejskich , 74 osoby (ok. 29 proc) o stanowisko wójta w 49 gminach wiejskich.

Stanowisko	Liczba kandydatów	Proc. kandydatów	Liczba gmin
Prezydent	67	27	36
Burmistrz	116	44	61
Wójt	74	29	49
Razem	257	100	146

Typ gminy	Liczba przebadanych kandydatów	Liczba gmin
Miejska	118	61
Wiejska	74	49

¹ w miastach powyżej 100 tys mieszkańców, lub tych, w których ta funkcja istniała przed 1990 r.

Miejsko-wiejska	64	36
Razem:	256*	146

* typ jednej gminy (Dobre Miasto w woj. warmińsko-mazurskim) nie został zidentyfikowany

Ankieterzy wywodzący się z ośrodków miejskich mieli prawdopodobnie najwięcej problemów z dotarciem do kandydatów w gminach wiejskich oraz rozpoznaniem najbardziej znaczących kandydatów. Mogło to prawdopodobnie wynikać z braku rankingów wyborczych. Jeśli chodzi o gminy wiejskie, ankietę z jedną lub dwoma osobami przeprowadzono aż w 90 proc. z nich. Tyko w czterech gminach wiejskich przebadano więcej niż 2 osoby. Najwięcej ankiet przeprowadzono w województwie podkarpackim – 33, najmniej w świętokrzyskim (tylko 2), gdzie ankieterzy zanotowali 12 konkretnych przypadków odmowy udzielenia wywiadu (lub nie pojawienia się na spotkaniu). W prawie połowie gmin ankieterzy przeprowadzili ankietę z jednym kandydatem, w 1/3 gmin z dwoma kandydatami, w 20 proc gmin udało się przeprowadzić wywiad z trzema lub więcej osobami. Odsetek kobiet wśród badanych stanowił ok. 9 proc., czyli 21 osób.

typ gminy	Mężczyźni (liczby)	Kobiety (liczby)
miejska	112	6
wiejska	68	6
miejsko-wiejska	55	9
razem	235	21

Tylko w jednej gminie (Połczyn Zdrój w woj. zachodnio pomorskim) przeprowadzono ankiety z dwoma kobietami walczącymi o urząd burmistrza – będącymi zarazem najpoważniejszymi kandydatkami. Jeśli chodzi o ugrupowania, przez które popierani byli kandydaci, to ok. 84 proc popieranych zadeklarowało, że popierane jest przez jedno ugrupowanie, 7 proc przez dwa a 5 proc przez 3 lub więcej.

Nazwa ugrupowania	Liczba respondentów	proc*
SLD-UP	47	18
PSL	31	12
PO	16	6
PiS	15	6
LPR	6	2
Samoobrona RP	2	1
Inne	162	65
Brak danych	14	5
Razem	257	

* procenty nie sumują się do 100 gdyż każdy badany mógł podać kilka ugrupowań przez które był popierany.

Prawie 40 proc badanych zadeklarowało, że popierani są przynajmniej przez jedno z ogólnopolskich partii zasiadających w parlamencie, 63 proc. respondentów wskazała inne ugrupowania, którymi najczęściej był lokalne komitety wyborcze, lub koalicje a nawet organizacje takie jak Ochotnicza Straż Pożarna. Tu pojawia się pewien problem w określeniu poparcia, jakie uzyskiwali kandydaci od ogólnopolskich partii politycznych. Po pierwsze, jak np. donosiła "Gazeta Wyborcza", działacze pewnych partii dla swoich celów politycznych, zakładali komitety wyborcze, które oficjalnie nie były firmowane szyldem ich partii. Innym problemem jest fakt, że partie tworzyły koalicje wyborcze, których nazwy nie pozwalały zawsze stwierdzić, kto brał w nich udział np. "Prawica Razem", czy "Prawo i Rodzina" (ta ostatnia była jak się okazało koalicją PiS i LPR.) W związku z tym trudno jest określić rzeczywistą przynależność partyjną kandydatów lub, z jakimi partiami byli oni powiązani.

Ważnymi informacjami z punktu widzenia analizy są dane na temat po pierwsze dotychczasowej pracy kandydatów w organach samorządowych.

Dotychczasowa praca w samorządach	Liczba kandydatów	Proc.
Nie pracował dotychczas w samorządach	56	22
Pracował dotychczas w organach samorządowych	81	31
Ubiega się o reelekcję na jako wójt, burmistrz lub prezydent	89	35
Brak danych	31	12
Razem	257	100

Drugą ważną informacją są wyniki wyborów wśród przebadanych kandydatów.

Wynik wyborów dla danego kandydata	Liczba kandydatów	Proc.
Nie został wybrany	137	53
Wygrał	120	47
Razem	257	100

Z ogółu kandydatów, którzy odnieśli zwycięstwo wyborcze tylko ok. 15 proc. nie miało przedtem do czynienia z samorządami. Widać, że doświadczeni samorządowcy częściej wygrywali. Jednak 46 proc. osób z doświadczeniem w pracy w samorządach nie odniosła sukcesu wyborczego.

3. Zagadnienia z życia gminy

Ankietowani, z zestawu siedmiu zagadnień życia gminy (bezpieczeństwo, edukacja, ekologia, pomoc społeczna, kultura, rozwój przedsiębiorczości, oraz inne), wskazywali w swoim programie wyborczym trzy ich zdaniem najważniejsze. Zagadnienia te należy traktować jako pewne ogólne hasła wyborcze pozwalające zdefiniować, jakie problemy uznawane są przez kandydatów jako najważniejsze a także być może pozwolą określić lokalne zapotrzebowanie społeczne.

Dziedziny życia gminy	Liczba respondentów	proc.
Edukacja	192	74
Przedsiębiorczość	176	68
Bezpieczeństwo	117	46
Ekologia	89	35
Pomoc społeczna	68	25
Kultura	25	10
inne	49	68

Jak widać, najczęściej uwzględnianym problemami w programach wyborczych była edukacja, rozwój przedsiębiorczości oraz bezpieczeństwo.

Tak wyglądają wybrane przez respondentów priorytety, celem badania będzie sprawdzenie, czy ich obietnice wyborcze na dany temat charakteryzują się wysokim stopniem konkretności czy też nie. Należy przypomnieć, że badani mieli za zadanie właśnie skupić się na wybranych przez siebie zagadnieniach.

3.1. Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo jako kategoria najważniejsza w programie wyborczym, najczęściej wskazywane było w grupie kandydatów na prezydentów (w 55 procentach przypadków), najrzadziej zaś grupie wójtów – 39 proc. To potwierdzałoby tezę, że w środowiskach wielkomiejskich istnieje zapotrzebowanie na zapewnienie bezpieczeństwa i wyborcy oczekują właśnie takich deklaracji. Jak pokazał przypadek Warszawy, gdzie objęcie władzy przez kandydata, który kładł szczególny nacisk na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, doprowadził do natychmiastowego spadku poczucia zagrożenia². Wśród wszystkich respondentów 13 proc w ogóle nie odpowiedziało na ani jedno pytanie dotyczące bezpieczeństwa, do czego mieli też prawo, zgodnie z wytycznymi ankiety. Dlatego nie będą brani oni pod uwagę. Podstawą będzie, więc 222 kandydatów, którzy odpowiedzieli na pytania w części poświęconej bezpieczeństwu.

Ankietowani na początku mieli za zadanie odpowiedzieć na pytanie o **liczebność policji, obecność i liczebność straży miejskiej w gminie**. Konkretną liczbę policjantów umiało wymienić ok. 63 procent spośród tych, którzy zdecydowali się wypełnić część ankiety poświęconej bezpieczeństwu. Jednak w wielu przypadkach poszczególni kandydaci w jednej gminie podawali różne dane na ten temat w, taka sytuacja na pewno wystąpiła w połowie gmin, w których przeprowadzono wywiad z więcej niż jednym kandydatem. Ważniejszy jest fakt, że ok. 37 proc. badanych nie umiało podać stanu liczebnego lokalnej policji. W przypadku pytania o straż miejską około 92 procent umiało udzielić odpowiedzi na to pytanie, tylko jedna osób przyznała się do niewiedzy, jednak u 3 proc. procent to pole było niewypełnione, co może sugerować, że nie znali stanu odpowiednich służb gminnych. Wśród kandydatów, którzy potwierdzili istnienie straży miejskiej około 7 proc nie umiało podać jej liczebności.

² Wg niepublikowanych mat. Konferencji Naukowej dot. *Dyskusji nad zmianami w kodeksie karnym* w Warszawie dn. 10.03.2003 w Pałacu Staszica

Zapytani o to czy w razie ich ewentualnego wyboru **gmina wykupi u policji dodatkowy czas patrolowania ulic**, kandydaci w 32 procentach odpowiedzieli TAK. Jednak 34 procent nie umiało podać, ile konkretnie nowych patroli zamierzają wykupić, co można traktować jako obietnicę bez pokrycia. Cześć respondentów podawała także sumy, jakie zostaną przeznaczone na wzmocnienie policji w gminie, co wydaje się obietnicą najkonkretniejszą.

Następnie respondenci pytani o **poprawę bezpieczeństwa na drogach gminnych**. Po pierwsze, byli oni pytani, **czy zamierzają zainstalować w niebezpiecznych miejscach sygnalizację świetlną** oraz proszono ich **czy mogliby wskazać konkretne miejsca, gdzie zostanie przeprowadzona planowana inwestycja**. Prawie 60 proc badanych potwierdziło zamiar zainstalowania sygnalizacji ulicznej. Taka obietnica pojawiała się najczęściej w gminach miejskich gdzie aż 84 proc. zadeklarowała swoje TAK dla tej inwestycji, za to w gminach wiejskich najrzadziej, bo już tylko w 36 proc przypadków. Na pewno wiąże się to z różnicami w natężeniu ruchu, które w gminach wiejskich nie zmuszają do zastosowania tego typu rozwiązań. Respondenci byli dość konkretni w swoich odpowiedziach tzn. 80 proc z osób, które zadeklarowały, że zainstalują sygnalizację w niebezpiecznych miejscach umiało podać konkrety – np. nazwy ulic lub wskazać miejsca (jak szkoły itp.) Reszta udzielała mało konkretnych odpowiedzi lub składała ogólnikowe obietnice.

Po drugie, respondenci byli zapytywani o to, **czy w jakiś inny sposób zadbają w o bezpieczeństwo na drodze i jakie rozwiązania proponują według swojego uznania**.

Ich odpowiedzi, z których wybrano trzy najważniejsze (zazwyczaj nie było ich więcej) zostały pogrupowane w następujące kategorie:

Sposoby zapewnienia bezpieczeństwa na drodze	Liczba respondentów	Proc.*
Modernizacja istniejących dróg	112	58
Zmiana organizacji ruchu	76	40
Przebudowa skrzyżowań	16	8
Budowa nowych dróg	13	6
Ochrona uczniów na przejściach	6	3
Inne	47	25
Nie na temat	3	1,5
Razem	189	

*suma procent nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Kategorie te obejmują bardziej szczegółowe propozycje składane przez kandydatów. W kategorii “zmiana organizacji ruchu”, mieści się na przykład zmniejszenie dopuszczalnej prędkości na terenie gminy itd. W kategorii “modernizacja istniejących dróg”, zawarte były propozycje naprawy nawierzchni, poprawienie oświetlenia a także wybudowanie tzw. “garbów” spowalniających na drogach osiedlowych. W kategorii “budowa nowych dróg”, zamieszczone zostały wszelkiego rodzaju propozycje budowy dróg dojazdowych, skrótów odciążających ruch samochodowy itp. Sześciu kandydatów wspominało o zatrudnieniu bezrobotnych pilnujących przejść w okolicach szkół. Najczęściej (w 72 proc przypadków) ankietowani wypowiedzieli się niezbyt szczegółowo lub ogólnikowo

– (42 proc. i 30 proc.), oznaczało to, że np. mówiąc o “modernizacji dróg lub skrzyżowań” nie wskazywali konkretnie, które to miałyby być drogi lub skrzyżowania. Ich obietnice można traktować życzeniowo. Pojawiały się też zupełnie ogólnikowe odpowiedzi typu “*będę modernizować drogi gminne*”, które są same w sobie oczywistym banałem. Jednak 27 proc. badanych było w stanie określić dokładnie, swoje plany względem poprawy bezpieczeństwa. I nawet, jeżeli później nie zostanie to zrealizowane, te wypowiedzi stanowią dobrą podstawę do weryfikacji obietnic wyborczych.

Następnym zadane pytanie brzmiało: **Czy w gminie pod Pana/i kierownictwem zostanie opracowany wspólnie z nauczycielami i policją program monitorowania szkół, by zapobiegać przemocy oraz rozpowszechnianiu narkotyków.**

Czy postanie program mający zapobiegać przemocy i narkotikom?	Liczba respondentów	Proc.
Tak	185	83
Nie	9	4
Nie wiem	12	5
Brak danych	16	7
Razem	222	100

Duży odsetek osób deklarujących wprowadzenie takiego programu świadczy, że problemy związane ze zwalczaniem przemocy i uzależnień wśród młodzieży są nośnymi hasłami i w ten sposób kandydaci z pewnością odpowiadają także na zapotrzebowanie społeczne. Po drugie tego typu programy organizowane są np. przez kuratoria i wsparcie ich przez gminę nie jest dużym problemem. Końcowym pytaniem z dziedziny bezpieczeństwa było pytanie o to, **w jaki inny sposób kandydat będzie zabiegać o poprawę stanu bezpieczeństwa w gminie.** Tu 76 proc. respondentów z grupy, która udzieliła odpowiedzi w części pt. “Bezpieczeństwo” podało swoje przykłady przyszłego działania. Ich wypowiedzi zostały uszeregowane w następujących kategoriach:

Proponowane rozwiązania poprawienia bezpieczeństwa w gminie	Liczba respondentów	Proc.
Usprawnienie pracy policji, straży miejskiej	96	56
Monitoring niebezpiecznych miejsc	56	32
Praca z młodzieżą	31	18
Aktywizacja mieszkańców	28	16
Profilaktyka patologii (przemoc, uzależnienia)	24	14
Zapobieganie katastrofom naturalnym	6	4
Współpraca z organizacjami pozarządowymi	4	2
Nie na temat	5	3
Inne	36	21
Podstawa: liczba respondentów, którzy udzielili odpowiedzi na pytanie	171	

*suma procent nie równa się 100, gdyż każdy z respondentów mógł złożyć więcej niż jedną obietnicę.

Pozostałe 86 respondentów nie zgłosiło żadnych propozycji rozwiązania problemów związanych z bezpieczeństwem mieszkańców gminy, co stanowi 1/3 badanych.

W kategorii "usprawnianie pracy policji lub straży miejskiej" zawarte były różne propozycje, począwszy od zainicjowania współpracy straży miejskiej i policji poprzez dofinansowanie, zakupy sprzętu lub otwarcie nowych komisariatów, czasami kandydaci mówili wręcz o rozwiązaniu straży miejskiej i przekazaniu funduszy na rzecz policji. Pod hasłem "monitoring niebezpiecznych miejsc" kandydaci mieli na myśli instalacje urządzeń monitorujących – czasami jednak wypowiadali się ogólnikowo, co nie pozwala na odgadnięcie ich intencji. Widać jednak, że rozwiązania techniczne cieszyły się dużą popularnością wśród ankietowanych. Kategoria "praca z młodzieżą" wiąże się w tym kontekście z inną kategorią – "profilaktyka patologii" – respondenci proponowali zwrócenie uwagi na młodzież w szkołach i zagospodarowanie im wolnego czasu. Koncentrowali się też na dotarciu do różnego rodzaju środowisk patologicznych.

Aktywizacja mieszkańców oznacza różnego rodzaju programy typu "Bezpieczne miasto" czy też propagowanie sąsiedzkiej czujności przy pomocy różnych akcji informacyjnych. Tylko 4 respondentów wspomniało o współpracy z konkretnymi organizacjami pozarządowymi w sprawie poprawienia bezpieczeństwa.

W kategorii inne pojawiały się często odpowiedzi ogólnikowe, takie jak np. zmniejszenie bezrobocia, co efekcie prowadziłyby do zmniejszenia przestępczości itd.

Tylko 6 kandydatów zauważyło, że problem bezpieczeństwa to nie tylko przestępczość, ale też zagrożenia naturalne, co może świadczyć o tym w jaki sposób kandydaci definiują problem bezpieczeństwa

Na zadawane powyżej pytanie 73 procent badanych odpowiedziało konkretnie lub średnio konkretnie, pozostali podawali ogólnikowe odpowiedzi. Stopień konkretności obietnic wyborczych wygląda podobnie w grupach ankietowanych kandydatów na prezydentów, burmistrzów i wójtów. Wśród kandydatów na wójtów odsetek konkretnych odpowiedzi jest nieznacznie większy w porównaniu do innych grup (40 proc). Przyszli prezydenci (wybierani w największych miastach) byli najmniej ogólnikowi w składanych obietnicach (20 proc). Nie są to jednak różnice znaczące – wielkość oraz typ gminy nie miały tu dużego wpływu na konkretność.

3.2. Edukacja

Podczas badania 12 respondentów (ok. 5 proc.) pominęło zupełnie część ankiety pt. edukacja i nie będą oni brani pod uwagę w statystyce.

Pierwszym pytaniem, jakie zadawano dotyczyło **ilości szkół w gminie**. Tylko 20 osób (ok.8 proc.) nie umiało odpowiedzieć na to pytanie, jednak prawie we wszystkich (90 proc) gminach gdzie ankieterzy przeprowadzili wywiad z więcej niż jedną osobami, poszczególni kandydaci podawali rozbieżne dane, co do ilości szkół. Świadczy to o niskim przygotowaniu części kandydatów (tej, która podawała dane niezgodne z rzeczywistością). Zapytywani o ilości nauczycieli 37 procent nie umiało podać liczby – jednak tu rozbieżności były jeszcze większe niż w przypadku liczby szkół.

1/3 badanych obiecywała wybudowanie lub rozbudowę szkoły, z czego jeden na ośmiu kandydatów podawał konkretną odpowiedź. Respondenci byli także pytani o to, czy będą budowane nowe obiekty sportowo-rekreacyjne (boiska, place zabaw dla dzieci, baseny itp.), co zostało potwierdzone przez ponad 82 procent badanych. W rezultacie 215 kandydatów obiecało, że wybudują jakiś obiekt sportowy w gminie.

Planowane obiekty sportowo rekreacyjne	Liczba respondentów*	Proc.*
Boiska lub stadiony	100	46
Sale gimnastyczne	84	40
Hale widowiskowo-sportowe	48	22
Baseny	47	21
Place zabaw	41	19
Inne	25	11
Brak odpowiedzi	30	13
Podstawa: liczba respondentów, którzy zapowiedzieli wybudowanie obiektów sportowo-rekreacyjnych	215	

*suma procentów nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Jak widać w prawie każdej gminie planuje się wybudowanie obiektu sportowo-rekreacyjnego. Jednak konkretnej odpowiedzi, (tzn. podanie typu obiektu oraz terminu budowy) udzieliło około 42 proc badanych i obietnice te mogą być łatwo zweryfikowane. Natomiast około 35 procent badanych albo odpowiadało ogólnikowo albo nie umiało w ogóle podać ani jednego przykładu.

Kandydaci zapytywani byli o to **czy gmina będzie dofinansowywać naukę języków obcych**, na co odpowiedziało "TAK" 3/4 badanych (186 osób) Większość wymieniała angielski i niemiecki, sporadycznie (w 5 przypadkach) kandydaci z terenów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe, wspominali o innych językach takich jak ukraiński lub białoruski 29 badanych zapowiedziało dofinansowanie: trzech lub więcej języków obcych. Kandydaci na wójtów najczęściej (90 proc.) deklarowali, że dofinansują nauczanie języków obcych, to samo zapowiedziało 3/4 wszystkich kandydatów na burmistrzów i prezydentów .

Do dofinansowania i zajęć dodatkowych w szkołach gminy zobowiązało się prawie 90 proc kandydatów. Proponowali oni następujące rodzaje zajęć:

Rodzaj zajęć	Liczba kandydatów	Proc.*
Sportowe	143	66,8
Informatyka	39	18,2
Wiedza o Unii Europejskiej	12	5,6
Kółka zainteresowań	58	27,1
Artystyczne	46	21,5
Inne	44	20,6
Brak odpowiedzi	21	9,8
Podstawa: liczba kandydatów, którzy zobowiązali się do dofinansowania zajęć	214	

* suma procentów nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Mimo zbliżającego się referendum akcesyjnego do Unii Europejskiej, dofinansowanie zajęć poświęconych Unii nie cieszyło się zbyt dużą popularnością wśród kandydatów. Kandydaci mieli problemy z doprecyzowaniem, jakie zajęcia chcieliby dofinansowywać. Tylko ¼ odpowiadała konkretnie. Reszta podawała odpowiedzi ogólnikowe lub niezbyt konkretne, traktując sprawę hasłowo. Pewna część kandydatów, nieumiejąca sprecyzować rodzaju zajęć, jakie gmina miałaby dofinansować, zapowiadała konsultacje z dyrektorami szkół.

Następne pytanie dotyczyło **dofinansowania zajęć dla dzieci z rodzin patologicznych**. Tu także około 90 procent badanych zobowiązało się do tego typu pomocy finansowej. Pojawiały się podobne propozycje, takie jak zajęcia sportowe, artystyczne, dofinansowanie wyjazdów itp. Około 35 procent respondentów z grupy, która zobowiązała się do dofinansowania zajęć dla dzieci z rodzin patologicznych, zaproponowało dofinansowanie zajęć integracyjnych prowadzonych przez konkretne, wyspecjalizowane placówki, jakimi są świetlice terapeutyczne lub stowarzyszenia celowe. Osoby te zostały zakwalifikowane do grupy odpowiadającej konkretnie na zadane pytanie (37 proc.). Oznacza to, że kandydaci, jeśli mieli jakiś konkretny pomysł, jak rozwiązać problem dzieci z trudnych rodzin wskazywali właśnie zajęcia w świetlicach terapeutycznych.

Następnie pytano o **inne działania z zakresu edukacji** proponowane przez kandydata. Jako, że treść pytania była dość ogólna, ponad połowa (56 proc.) albo nie odpowiedziała na nie, albo odpowiedziała ogólnikami. W 30 proc. odpowiedzi pojawiły się postulaty otwarcia nowej placówki edukacyjnej, takiej jak szkoła wyższa, filia uniwersytetu lub placówki niestandardowej jak Centrum Kształcenia Ustawicznego, głównie postulowali to kandydaci na prezydentów w dużych miastach. Proponowano także komputeryzację szkół (20 proc.) kandydatów. Pojawiały się głosy o reorganizacji systemu szkół, lub dopasowania programów do realnych potrzeb. Kilku kandydatów proponowało wprowadzenie systemu motywacyjnego dla nauczycieli lub stypendiów dla uczniów. 14 procent respondentów planowało wprowadzenie edukacji ekologicznej do szkół, co jednak nie było propozycją doprecyzowaną. Ogólnie to pytanie, jako pytanie otwarte niosło ze sobą wiele niejasnych, zdawkowych odpowiedzi.

3.3. Ekologia

Część poświęconą ekologii całkowicie pominęło w ankiecie 29 respondentów - tj. 11 procent wszystkich przebadanych. Jako bazę dla obliczeń wzięto więc pozostałych 228 respondentów, którzy odpowiedzieli na pytania w tej części.

By ocenić stan wiedzy kandydatów dotyczący ochrony środowiska w gminie – kandydatów pytano o **obecność oczyszczalni ścieków i wysypiska śmieci**. Ponad 90 proc. z tych, którzy wypowiedzieli się na tematy ekologii umiało odpowiedzieć na to pytanie w obu przypadkach. Zgodnie z danymi tylko w 12 na 146 przebadanych gmin nie ma oczyszczalni. Jedynie w 7 gminach pojawiły się rozbieżności, co do faktu istnienia bądź nieistnienia oczyszczalni na terenie gminy, gdy poszczególni kandydaci z jednej gminy nie byli zgodni. W 26 przypadkach (11 proc.) kandydaci mimo istnienia oczyszczalni, postulowali wybudowanie/rozbudowę nowej. Ogólnie 17 proc. kandydatów postulowało wybudowanie nowej oczyszczalni. Podobnie rzecz się ma z wybudowaniem ekologicznego wysypiska śmieci. Ok. 22

procent zadeklarowało wybudowanie takiego obiektu i byli to raczej kandydaci z gmin miejskich lub miejsko-wiejskich

Ciekawym wydało się pytanie poświęcone **budowie nowych ścieżek rowerowych w gminie**. W 105 gminach (na 146 przebadanych) respondenci zadeklarowali zbudowanie ścieżek rowerowych. O ile w dużych miastach mogą one spełniać funkcję komunikacyjną, to w mniejszych miejscowościach respondenci także dość chętnie obiecywali ich budowę, lecz przede wszystkim dla celów turystycznych - w 2/3 liczby gmin wiejskich kandydaci na wójtów zapowiedzieli wybudowanie ścieżek rowerowych. W największych miastach 8 na 10 kandydatów na prezydenta obiecało to samo. Około połowy respondentów podawało konkretne trasy, jakimi te ścieżki miałyby prowadzić i tym samym składało konkretne obietnice.

Na koniec kandydatów pytano, **jakie inne inwestycje ekologiczne w gminie zamierzają wspierać podczas swojej kadencji**.

Inne inwestycje ekologiczne	Liczba kandydatów	Proc.*
Kanalizacja lub wodociągi	113	47
Segregacja śmieci, utylizacja	78	34
Zastosowanie mniej szkodliwych źródeł energii	39	17
Rekultywacja terenów zniszczonych	8	4
Nie na temat	8	4
Inne	73	32
Brak odpowiedzi	59	26
Podstawa: liczba kandydatów, którzy wypowiedzieli się n/t ekologii	228	

*suma procent nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Jak widać, dla połowy kandydatów, podstawowym problemem ekologicznym w Polsce jest brak bieżącej wody i kanalizacji. Rozbudowa kanalizacji i wodociągów jest w tym kontekście nie tylko problemem ekologicznym lecz przede wszystkim problemem braku rozwiniętej infrastruktury w gminach. Widać, że ten problem, dotyczy nie tylko 2/3 stanu przebadanych gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w których kandydaci wspominali o potrzebie rozbudowy wodociągów lub kanalizacji ale też jest to problem dużych miast. W 19 największych gminach miejskich (na 36 możliwych) kandydaci na prezydentów także deklarowali potrzebę rozbudowania kanalizacji lub wodociągów. Ponad 1/3 kandydatów zamierza wprowadzić w gminie segregację odpadów. W gminach wiejskich respondenci niekiedy wspominali o zamiarze rozpropagowania oczyszczalni przyzgodowych jednak bez szczególnych konkretów. Jeżeli chodzi o zastosowanie mniej szkodliwych źródeł energii, w zależności od rodzaju gminy, mogło być to wspieranie rozbudowy sieci gazowej i eliminowanie tzw. niskiej emisji (ogrzewania węglowego), niekiedy postulowano otwarcie elektrowni wiatrowych lub w większych miastach przystosowanie miejskiej komunikacji do paliwa gazowego. W regionach szczególnie skażonych takich jak woj. śląskie lub w gminach w pobliżu dużych zakładów przemysłowych pojawiał się pomysł rekultywacji terenów ekologicznie zniszczonych. Na pytanie o inne inwestycje ekologiczne prawie połowa respondentów odpowiadała konkretnie, reszta nie umiała sprecyzować swoich planów, co do zagadnień ochrony środowiska.

3.4. Pomoc społeczna

Część poświęconą pomocy społecznej pominięto zupełnie w 45 ankietach, co stanowi 18 proc wszystkich ankiet. Ci kandydaci będą pominięci w statystyce.

Wiedzę respondentów, co do znajomości zagadnienia, badano zadając im pytanie dotyczące **ilości placówek pomocy społecznej i ilości pracowników pomocy społecznej zatrudnionych w gminie**. Ilości placówek nie umiało podać 20 proc. kandydatów, a liczby zatrudnionych w gminie pracowników społecznych – aż 35 procent, przy czym większości przypadków istniały rozbieżności co do ilości pracowników społecznych między różnymi kandydatami w tej samej gminie.

Respondenci odpowiadali na pytanie **czy budynki administracji samorządowej i inne budynki publiczne w gminie (szkoły, biblioteki, domy kultury itp.) są przystosowane dla niepełnosprawnych**. Około ¼ respondentów odpowiedziało twierdząco, ok. 60 proc odpowiedziało przecząco na to pytanie, 15 proc. albo nie umiało odpowiedzieć albo Pominęło to pytanie. Ważne jest w tym kontekście, że 2/3 kandydatów zamierza dalej przystosowywać w/w budynki dla użytku niepełnosprawnych. To, co uderzyło to fakt, że jedynie w sporadycznych przypadkach, kandydaci podawali możliwe źródło finansowania tych inwestycji, jakim jest Państwowy Fundusz Osób Niepełnosprawnych. Mniej niż ¼ umiało podać konkretnie, kiedy zrealizuje swoją obietnicę. Jak widać, ten problem nie jest palącym dla większości kandydujących.

Kandydatom zadawano także pytanie o to, czy gmina będzie organizować akcje dożywiania dzieci w szkołach oraz dodatkowo, **w jakich szkołach, jaka liczba dzieci będzie objęta tą akcją**. Ponad 90 proc. respondentów zadeklarowało dofinansowanie akcji dożywiania dzieci, jednak 46 procent osób umiało podać konkretów. To pytanie dobrze pokazuje znajomość zagadnienia wśród kandydujących. Pojawiały się nawet tak demagogiczne odpowiedzi, w których kandydaci zobowiązywali się do dożywiania *“wszystkich dzieci we wszystkich szkołach”*, co byłoby oczywistym marnowaniem funduszy przeznaczanych na opiekę społeczną.

Opieka społeczna jest dziedziną, w którą angażują się organizacje pozarządowe. Wielu kandydatów pytanych o to, **z jakimi organizacjami pozarządowymi zamierza współpracować** w tej dziedzinie, miało pewne kłopoty po pierwsze z określeniem, co jest organizacją pozarządową, podając jako przykład Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, które z pewnością nie zaliczają się do NGO. Po drugie, najczęściej do głowy przychodziły im ogólnie wszystkim znane organizacje takie jak PCK lub Caritas, co mogłoby sugerować, że słabo się orientują w działalności mniejszych NGO na terenie swojej gminy. Aż 1/3 nie umiało podać ani jednej nazwy organizacji pozarządowej, 8 kandydatów umiało wymienić więcej niż 4. Może też to świadczyć o małej ofercie organizacji pozarządowych w badanych gminach, szczególnie w tych mniejszych. W największych miastach kandydaci na prezidenta z reguły częściej umieli podać więcej przykładów NGO, z którymi zamierzają współpracować.

Inne działania z zakresu pomocy społecznej	Liczba kandydatów	Proc.*
Pomoc dla najuboższych	29	14
Pomoc dla bezdomnych	20	9
Wsparcie placówek pomocy społecznej	18	9
Pomoc bezrobotnym	16	8
Dofinansowanie wyjazdów dzieci	10	5

Kontrola, komu udzielane jest wsparcie	8	4
Wsparcie domów dziecka	4	2
Wspieranie akcji charytatywnych	2	1
Nie na temat	4	2
Inne	67	32
Brak odpowiedzi	72	34
Razem	212	

*suma procent nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Na tak postawione pytanie opowiadano raczej niekonkretnie. Tylko ok. 30 proc. odpowiedzi zawierało jasne propozycje. Konkretnie kandydaci proponowali, głównie pomoc dla bezrobotnych w postaci, uruchomienia programu robót publicznych, lub wybudowania stołówek, noclegowni. Niekiedy wspomniano o otwarciu domów dziennego pobytu dla osób najstarszych. Mówiąc o wsparciu placówek pomocy społecznej, respondenci mieli na myśli dofinansowanie lub poprawę bazy lokalowej.

3.5. Kultura

Ta część ankiety wypełniona została przez około przez ok. 77 proc. badanych, pozostałe 58 osób nie będzie brane pod uwagę w statystyce.

Jak widać, na tematy związane z kulturą duża ilość kandydatów nie wypowiedziała się w ogóle. Kultura była wskazywana jako najważniejsze z zagadnień, tylko u 25 procent badanych. Z odpowiedzi kandydatów odnosiło się wrażenie, że nie orientowali się zbyt dobrze w zagadnieniach związanych z tym tematem. Na początku pytano się o **liczbę placówek kulturalnych finansowanych z budżetu gminy** a także o **ilość pracowników w nich zatrudnionych**. Istniały znowu duże rozbieżności w podawaniu liczb. 30 proc. kandydatów w ogóle nie znało liczby pracowników zatrudnionych w Gminnych Ośrodkach Kulturalnych. Na pytanie: **Czy gmina będzie wspierać inne placówki kulturalne?** ¼ Kandydatów odpowiadało twierdząco, jednak pytanie o konkrety wielokrotnie podawali nazwy placówek, (np. biblioteki), które dotychczas z pewnością były finansowane z budżetu gminy.

Znaczna większość – 95 proc. badanych potwierdziła **zamiar współorganizowania imprez kulturalnych na terenie gminy**.

Imprezy kulturalne współorganizowane przez gminę	Liczba kandydatów	Proc.
Imprezy regionalne	146	78
Festiwale, imprezy ponadlokalne	48	26
Imprezy międzynarodowe	20	11
Święta państwowe	13	7
Nie na temat	3	2
Inne	28	15

Brak odpowiedzi	14	7
Podstawa: kandydaci, którzy zobowiązali się do współorganizowania imprez kulturalnych	188	

Ponad 60 procent respondentów umiało podać konkretne nazwy, planowanych imprez, co wynika zapewne z faktu, że większość z nich to imprezy cykliczne. Na terenach wiejskich głównym wydarzeniem wspominanym przez kandydatów, były np. dożynki gminne. W większych miastach kandydaci wspominali o imprezach międzynarodowych. Odpowiedzi na powyższe pytanie ukazują, że kandydaci na ogół mieli pewną wiedzę o życiu kulturalnym gminy, (jeśli chodzi o wydarzenia kulturalne), inną sprawą będzie weryfikacja ich obietnic.

3.6. Rozwój przedsiębiorczości

Na pytania w części dotyczącej przedsiębiorczości odpowiedziało aż 93 proc. badanych tj. 238 badanych, jak widać było to ważne zagadnienie dla wszystkich. Należy przypomnieć, że na początku ankiety rozwój przedsiębiorczości został uznany za najważniejsze zagadnienie przez prawie 70 procent ankietowanych.

Pierwszym pytaniem zadawanym kandydatom było: **Czy zamierzają poprawić infrastrukturę ważną dla przedsiębiorców – drogi i infrastrukturę telekomunikacyjną?** Niemal wszyscy kandydaci (96 proc.) zobowiązali się do rozbudowy lub poprawy infrastruktury drogowej, co należy do statutowych zadań samorządu lokalnego. W przypadku rozwoju komunikacji tylko 34 proc obiecało działania w celu rozwoju sieci teleinformatycznej. Wiąże się to na pewno z faktem, że za dostarczanie usług telekomunikacyjnych odpowiadają firmy prywatne, które same mogą sobie poradzić z tym zadaniem. Kandydaci z terenów wiejskich, gdzie sieć telefoniczna jest mniej rozwinięta, z podobną częstotliwością obiecywali poprawę stanu telekomunikacji w gminie, co pozostali kandydaci. Po za tym jedynie ¼ kandydatów umiała wskazać, **jakie inwestycje telekomunikacyjne zamierza wesprzeć.** Kandydaci byli także dopytywani o **konkrety w sprawie poprawy infrastruktury drogowej.** Prawie połowa miała konkretne pomysły, jakie drogi zbuduje lub zmodernizuje i w jakim czasie. Bardziej konkretni byli kandydaci z gmin miejskich lub miejsko-wiejskich, niż wiejskich. Druga połowa badanych nie umiała doprecyzować, co i kiedy zostanie wykonane. Padało wiele niekonkretnych obietnic, trudnych do weryfikacji. Widać jednak, że problem infrastruktury drogowej dotyczy wszystkich gmin.

Następną kwestią, o którą pytano ankiecie, była kwestia **obniżenia podatków gminnych dla przedsiębiorców.** Niemal 3/4 kandydatów zapowiedziało zmniejszenie obciążeń gminnych dla przedsiębiorców. Ciekawy w kontekście weryfikacji obietnic jest fakt, że tylko 8 kandydatów trafnie zauważyło, że w tej kwestii współdecydować o tym będzie także rada gminy, w która może sprzeciwić się takim obniżkom. Widać naocznie, jak łatwo kandydatom przychodzi składanie obietnic, bez zadania sobie pytania, czy mogą później być one spełnione. Niemniej jednak, badanie miało mieć za zadanie po pierwsze sprawdzenie na ile obietnice są konkretne a dopiero później, czy zostały one spełnione.

Kategorie firm	Ilość kandydatów	Proc.
----------------	------------------	-------

Dla tworzących nowe miejsca pracy	80	47
Dla małych i średnich	26	15
Wszystkich przedsiębiorstw	21	12
Nowo powstających	17	10
Dużych inwestorów	6	3,5
Innych	21	12,5
Podstawa: liczba kandydatów, którzy obiecali obniżyć podatki gminne dla przedsiębiorców	171	100

Najliczniejszą kategorię firm, stanowią te, które stworzą nowe miejsca pracy, co wiąże się ogólnie z problemem bezrobocia w kraju. Część kandydatów obiecywała nie zmniejszenie, ale zamrożenie podatków. Co ciekawe, tylko 40 procent z tych co obiecywali obniżki podatków, umiało podać konkretnie, o ile zmniejszą się podatki. W kilku przypadkach pojawiały się propozycje obniżek o 100 proc. co jest niezgodne z polskim prawem.

Ankietowani mogli też przedstawiać **inne planowane działania na rzecz przedsiębiorczości**. Ich odpowiedzi zostały pogrupowane w następujących kategoriach

Inne działania na rzecz przedsiębiorczości	Liczba kandydatów	Proc.*
Stworzenie oferty dla inwestorów	103	43
Promocja regionu	56	24
Usprawnienie procedur administracyjnych	30	13
Wykorzystanie funduszy UE	27	11
Szkolenia lokalnych przedsiębiorców, doradztwo	18	8
Inkubator przedsiębiorczości	18	8
Fundusz poręczeń kredytowych	15	6
Nie na temat	3	1
Inne	113	48
Brak odpowiedzi	19	8
Podstawa: kandydaci, którzy odpowiadali na pytania w części pt. rozwój przedsiębiorczości	238	

*suma procent nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Po pierwsze ankietowani postulowali stworzenie odpowiednich warunków dla potencjalnych inwestorów, takich jak stworzenie planów zagospodarowania przestrzennego w gminie, ustalając, które tereny przeznaczone zostaną pod inwestycje, inni wspominali o poprawie infrastruktury – kanalizacji, dróg, uzbrojenia terenów itp. Planowane przystąpienie Polski do struktur europejskich nie wywarło dużego wrażenia na kandydatach. Tylko 11 proc. badanych zapowiedziało wykorzystanie funduszy przekazywanych przez UE.. Interesujący jest fakt, że o funduszach z UE najczęściej wspominali kandydaci na wójtów (ok. 18 proc.), kandydaci na prezydentów w 11 proc przypadków, a najniższym odsetek stanowili kandydaci na burmistrzów – tylko 6 proc. Konkretną propozycją była propozycja przystąpienia gminy do programu Inkubator Przedsiębiorczości i Funduszu Poręczeń

Kredytowych, które to zazwyczaj organizowane są na wyższym szczeblu niż gmina. Były to przykłady konkretnych obietnic wyborczych. Charakter obietnic wyborczych uzależniony był niekiedy od przynależności partyjnej kandydatów. W kilku przypadkach przedstawiciele jednej z partii chłopskich obiecywali, że sprowadzą na teren gminy zakłady trudniące się wyrobem tzw. biopaliw na długo przed pojawieniem się kontrowersji dotyczących tzw. ustawy o biopaliwach. Faktycznie składali obietnice bez pokrycia, gdyż były one uzależnione od władz centralnych. Kandydaci wielokrotnie wyrażali chęć ciągłej współpracy z lokalnymi biznesmenami, tworzenie rad gospodarczych itp., nie były to jednak odpowiedzi konkretne. Ogólnie mniej niż jedna trzecia kandydatów podała konkretne przykłady działań na rzecz przedsiębiorczości

3.7. Inne

Respondenci odpowiadali też na pytanie: **Jakie inne działania dla dobra gminy zamierza Pan(i) podjąć** w czasie swojej kadencji? Proszę podać przykłady. Na to pytanie odpowiedziało jedynie 169 respondentów tj. 2/3 proc badanych. Podawali oni następujące zagadnienia:

Inne dziedziny	Liczba respondentów	Proc.*
Łatwiejszy dostęp do urzędu – szybsza obsługa	28	17
Rozwój turystyki	27	16
Budownictwo komunalne	26	15
Współpraca międzynarodowa	24	14
Wykorzystywanie funduszy krajowych i UE	24	14
Poprawa funkcjonowania służby zdrowia	20	12
Promocja regionu	15	9
Komunikacja lokalna	5	3
Walka z korupcją/układami w urzędach	4	2
Inne	120	71
Podstawa: kandydaci, którzy odpowiedzieli na pytanie	169	

*suma procentów nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Około 30 proc kandydatów podawało konkretne propozycje. Do kategorii “współpraca międzynarodowa” zaliczono wszelkiego rodzaju projekty współpracy z miastami partnerskimi, wymiany młodzieżowe, a na terenach przygranicznych różne formy współpracy trans-granicznej. Kandydaci, mówiąc o poprawie funkcjonowania służby zdrowia, mieli na myśli utrzymanie istniejących placówek lub budowę nowych – szpitali, przychodni itp. W kategorii budownictwa komunalnego znajdowały się obietnice remontów istniejących budynków komunalnych lub przystąpienia do programu Towarzystw Budownictwa Społecznego. Znowu stosunkowo niewielka liczba kandydatów wspomniała o sposobie, w jakim zamierzają finansować swoje przedsięwzięcia tylko 24 proc. (z 169 osób, którzy w ogóle odpowiedzieli) wspomniało o wykorzystaniu funduszy zewnętrznych. Pytanie to miało dość niekonkretny charakter, respondenci często odpowiadali ogólnikami lub powtarzali to, o czym już wspomnieli przedtem w innych częściach ankiety.

3.8. Priorytety

W części podsumowującej badanie kandydatów proszono, **by wybrali z pośród wcześniej wymienionych – trzy najważniejsze zadania**, jakie przed sobą postawią po ewentualnym objęciu stanowiska. Ich wypowiedzi zostały skategoryzowane w następujący sposób:

Zadania priorytetowe	Ilość kandydatów	Proc.*
Inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia	119	46
Poprawa infrastruktury	99	39
Edukacja	99	39
Bezpieczeństwo	50	20
Ekologia	48	19
Obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja	31	12
Pomoc społeczna	25	10
Budownictwo mieszkaniowe	23	10
Finanse gminy	12	5
Turystyka	9	4
Komunikacja	7	3
Służba zdrowia	6	2
Współpraca międzynarodowa	4	2
Współpraca z NGO	2	1
Inne	97	38
Brak odpowiedzi	25	10
Razem: wszyscy respondenci	257	100

*suma procent nie równa się 100, gdyż badani mogli podać więcej niż jeden przykład

Jak widać tylko 10 proc. kandydatów nie umiało wymienić żadnego priorytetu. Jednak analiza konkretności wykazała, że spośród tych, którzy odpowiedzieli, tylko 16 proc. udzieliło konkretnych odpowiedzi, a 45 proc. odpowiedziało całkowicie ogólnikowo. Można stwierdzić, że respondenci nie umieli odpowiedzieć na to pytanie, nie umieli jasno przedstawić najważniejszych zadań. Jak widać, priorytety te, różnią się od dziedzin życia gminy zaproponowanych na początku. Jednak porównując wybrane na początku dziedziny z priorytetami w końcowej części niekiedy dochodzi się do zaskakujących wniosków. Spośród osób, które na początku ankiety wybrały edukację jako najważniejsze zagadnienie z życia gminy, mniej niż połowa wspomina o niej jako o priorytecie w części końcowej ankiety. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku bezpieczeństwa – tylko 35 proc. kandydatów, którzy wybrali to zagadnienie na początku wspomina o nim w części końcowej ankiety. O rozwijaniu przedsiębiorczości - w części poświęconej priorytetom wspomina ok. 56 proc. spośród tych, którzy wymienili to zagadnienie na początku. Może to świadczyć o fakcie, że kandydaci mają niekiedy problemy z doprecyzowaniem swoich programów wyborczych. Łatwo jest powiedzieć osobie kandydującej, że na sercu leży jej bezpieczeństwo mieszkańców, jednak gdy przychodzi do podania konkretów, takowe nie pojawiają się. Jednak cześć poświęcona priorytetom daje nam możliwość

lepszego rozeznania w problematyce, jaką zajmują się przyszli wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci i powiększa ilość zagadnień z życia gminy, na które kandydaci zwracają uwagę.

Jeżeli chodzi o zróżnicowanie lokalne proponowanych rozwiązań, to nie w we wszystkich gminach pojawiają się podobne problemy. Pewnymi wyjątkami mogą być tu gminy przygraniczne, gdzie kandydaci kładą wyraźny nacisk na współpracę trans-graniczną lub tereny szczególnie zagrożone ekologicznie, gdzie świadomość ekologiczna jest wyraźniejsza.

4. Konkretność obietnic

Na początku ankiety respondenci mieli za zadanie, spośród siedmiu dziedzin życia gminy, wybrać trzy, ich zdaniem, najważniejsze. Przeprowadzona zostanie więc analiza, czy wybrane przez ankietowanych zagadnienia rzeczywiście potraktowali z należytą uwagą i czy złożone przez nich obietnice na dany temat charakteryzują się wysokim czy niskim stopniem konkretności. Kandydaci zostaną podzieleni na grupy w zależności od zagadnień jakie wybrali i w tych grupach zostanie przeanalizowana konkretność obietnic wyborczych. Z punktu widzenia badania lepiej jest badać nie ilość obietnic, lecz przede wszystkim ich jakość. Większą wagę ma jedna konkretna obietnica niż wiele niekonkretnych, gdyż z tej jednej można potem kandydata rozliczyć.

4.1. Bezpieczeństwo

To zagadnienie wybrało 117 respondentów czyli ok. 46 proc. badanych, ta grupa będzie brana w pod uwagę w statystykach. W tej części ankiety, znajdowało się m.in. pięć pytań, na które odpowiedzi mogły stanowić konkretne obietnice wyborcze. Jedno z tych pytań dotyczyło **stworzenia w gminie wraz z policją i nauczycielami programu monitorowania szkół by zapobiegać przemocy i narkomanii**. Pozytywna odpowiedź na to pytanie stanowiła sama w sobie dość konkretną obietnicę wyborczą. Nie można się dziwić, że 90 proc. badanych zapowiedziało stworzenie takiego programu, gdyż jest to bardzo nośne społecznie hasło. W czterech pozostałych pytaniach respondenci mogli sami precyzować propozycje obietnic wyborczych. Były to pytania:

1. Czy gmina wykupi u policji dodatkowy czas patrolowania ulic. Jeśli TAK to ile nowych patroli?

2. Czy zostanie zainstalowana sygnalizacja świetlną na niebezpiecznych ulicach - TAK, jakich?

3. Czy w inny sposób kandydat zadba o bezpieczeństwo na drodze, jeśli TAK, to w jaki sposób.

4. W jaki inny sposób kandydat zadba o bezpieczeństwo w gminie, jakie przykłady?

można było oczekiwać było można, że kandydat, który zadeklarował, że skupi się szczególnie na zagadnieniu bezpieczeństwa, powinien odpowiedzieć przynajmniej na dwa ostatnie pytania pozytywnie, gdyż nie istnieje gmina, w której poziom bezpieczeństwa obywateli jest idealny. Poza tym jeżeli kandydat zaznaczył tę dziedzinę jako najważniejszą, możemy się spodziewać, że posiada konkretne propozycje rozwiązań. Tymczasem 1/4 nie była w stanie podać żadnych odpowiedzi na dwa ostatnie pytania. Po za tym, jak pokazało badanie, tylko ok. 13 proc z tych, którzy wybrali bezpieczeństwo udzieliło wyłącznie konkretnych odpowiedzi. Osoby które odpowiedziały na najwięcej pytań (trzy lub więcej) w konkretny sposób, stanowiły ok. 15 proc. Z kolei 11 proc. kandydatów

udzieliło wyłącznie odpowiedzi ogólnikowych lub w ogóle nie precyzowało swoich obietnic, pozostawiając niewypełnione pola. Ponad połowa badanych, przynajmniej w jednym przypadku, złożyła ogólnikowe obietnice lub nie precyzowała ich w ogóle. Podobnie ponad połowa udzieliła przynajmniej jedną średnio konkretną odpowiedź. Należy przypomnieć, że cały czas mowa jest o kandydatach, którzy zadeklarowali, że jednym z głównych punktów ich programu wyborczego będzie bezpieczeństwo w gminie. W tym kontekście odsetek tych, którzy składali wyłącznie konkretne obietnice, nie jest wysoki.

4.2. Edukacja

To zagadnienie jako najważniejsze wymienione było w 192 ankietach. W tej części ankiety wypada skupić się na czterech pytaniach, w których kandydat miał szansę złożyć konkretne obietnice:

1. Czy będą budowane nowe obiekty sportowo-rekreacyjne (boiska, place zabaw dla dzieci, baseny itp.) -jeśli TAK, jakie obiekty, w jakim czasie ?

2. Czy gmina będzie dofinansowywać inne zajęcia dodatkowe w szkołach- jakie?

3. Czy będą organizowane zajęcia pozalekcyjne dla dzieci z rodzin trudnych i patologicznych - jakie zajęcia?

4 Czy planuje Pan(i) jakieś inne działania w dziedzinie edukacji? Proszę podać przykłady.

Tylko 9 proc badanych przedstawiło w ankietach wyłącznie konkretne propozycje, co znaczy, że kandydaci w przeważającej części mają skłonność do składania niekonkretnych postulatów w sprawach edukacji. Około 36 proc. nie udzieliło żadnej konkretnej odpowiedzi w tej części ankiety. Ponad 7 procent respondentów odpowiedziało, używając wyłącznie ogólników. Ok. 2/3 badanych udzieliło przynajmniej jednej odpowiedzi średnio konkretnej. Widać zatem, że kandydaci, którzy starają się konkretnie odpowiadać na pytania, należą do rzadkości.

4.3. Ekologia

Ekologia została wybrana jako najważniejsze zagadnienie przez 89 kandydatów. W tej części ankiety, respondenci mogli złożyć konkretne obietnice wyborcze w odpowiedzi na cztery pytania:

1. Czy zostanie wybudowana oczyszczalnia ścieków, kiedy?

2. Czy zostanie wybudowane ekologiczne wysypisko, kiedy ?

3. Czy zostaną wybudowane ścieżki rowerowe, jakie ścieżki i kiedy?

4. Jakie inne ekologiczne inwestycje zostaną przeprowadzone na terenie gminy?

Odsetek, tych którzy odpowiadali wyłącznie konkretnie jest stosunkowo wysoki (32 proc.), wiąże się to z faktem, że trzy pierwsze pytania były bardzo konkretne. Nawet na ostatnie najmniej konkretne postawione pytanie aż 38 proc. odpowiadało w konkretny sposób. Widać, że mimo iż, ochrona środowiska cieszyła się małą popularnością wśród kandydatów to jednak ci, którzy ją wybrali mieli konkretne pomysły rozwiązań. Aż 71 proc. nie udzieliło ani jednej ogólnikowej odpowiedzi, ok. 12 procent udzieliło tylko odpowiedzi średnio-konkretnych.

4.4. Pomoc społeczna

Została ona wymieniona przez 68 respondentów. Respondenci mogli złożyć konkretne obietnice w odpowiedziach na cztery pytania:

1. Czy budynki administracji samorządowej i inne budynki publiczne w gminie (szkoły, biblioteki, domy kultury itp.) są przystosowane dla niepełnosprawnych, Jeśli NIE są przystosowane, proszę powiedzieć, czy w czasie Pana kadencji zamierza Pan(i) to zmienić?

2. Czy gmina będzie organizować dożywianie dzieci w szkołach?

Jeśli TAK, proszę podać, w których szkołach i ile dzieci będzie objętych akcją dożywiania:

3. Czy będzie Pan(i) współpracować z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze pomocy społecznej?

4. Jakie inne działania z dziedziny pomocy społecznej zamierza Pan(i) podjąć w czasie swojej kadencji?

W tej części ankiety wyłącznie konkretne obietnice złożyło ok. 13 proc. Ani jedna konkretna odpowiedź nie padła w 28 proc. przypadków. Około 13 proc. udzieliło wyłącznie ogólnikowych odpowiedzi. Ponad połowa udzieliła co najmniej jednej wypowiedzi średnio-konkretnej. Niewielu respondentów wybrało pomoc społeczną i niezbyt wielu miało konkretne pomysły rozwiązań

4.5. Kultura

To zagadnienie zostało wybrane przez tylko 25 kandydatów. Odpowiadając na trzy poniższe pytania, mogli złożyć konkretne obietnice dotyczące kultury w gminie

1. Czy gmina będzie wspierać inne placówki kulturalne, jeśli TAK, jakie?

2. Czy planowane jest zorganizowanie jakichś imprez kulturalnych, jeśli TAK, jakich?

3. Jaką inną działalność dla rozwoju kultury w Pana(i) gminie zamierza Pan(i) prowadzić?

Około połowa kandydatów udzieliła wyłącznie konkretnych wypowiedzi, co jest wysokim wskaźnikiem, z tym jednak, że liczba kandydatów, którzy wybrali to zagadnienie była niezwykle niska. Same ogólniki w tej grupie zadeklarowane były przez 8 proc kandydatów. Można założyć, że kultura wskazywana była przez niewielką liczbę osób, które rzeczywiście traktują to zagadnienie poważnie, co tłumaczy wysoki odsetek konkretnych odpowiedzi.

4.6. Rozwój przedsiębiorczości

176 kandydatów wybrało to zagadnienie na początku ankiety. W czterech następujących pytaniach mogli oni złożyć obietnice wyborcze

1. Czy zamierza Pan(i) poprawić drogi gminne, jeśli TAK, jakie i kiedy?

2. Czy zamierza Pan(i) poprawić telekomunikacje, jeśli TAK, jakie i kiedy?

3. Czy zamierza Pan(i) obniżyć podatki gminne dla przedsiębiorców, jeśli TAK, to o ile i dla jakich firm?

4. Jakie inne działania dla rozwoju przedsiębiorczości zamierza Pan(i) podjąć w czasie swojej kadencji? Proszę podać przykłady.

Około 11 proc. udzieliło wyłącznie konkretnych odpowiedzi, a 36 proc. ani jednej. Około 10 proc. składała wyłącznie ogólnikowe obietnice. Około 60 proc. badanych udzieliło co najmniej jednej średnio-konkretnej odpowiedzi. Ponad 2/3 badanych złożyło co najmniej jedną ogólnikową odpowiedź. Widać, że chociaż wielu kandydatów widzi w rozwoju przedsiębiorczości w gminie ważne zagadnienie to jednak niewielu umie podać konkretne odpowiedzi. Może to oznaczać brak rzeczywistych pomysłów na rozwój przedsiębiorczości.

4.7. Inne

Inne zagadnienia, wykraczające poza sześć pozostałych, wybrało 49 kandydatów. Mogli oni po prostu wymienić swoje propozycje, które zostały ocenione pod względem ich konkretności. Tu około 30 proc. wypowiedało się konkretnie, prawie połowa średnio-konkretnie, a reszta -mniej niż ¼ - złożyła ogólnikowe propozycje.

5. Konkretność w ankietach

Konkretność poszczególnych ankiet została zobrazowana na poniższej tabeli. Uwzględniono w niej na 100 punktowej skali na razie tylko odpowiedzi konkretne i średnio konkretne. Nacisk został położony na ilość i jakość odpowiedzi konkretnych i średnio-konkretnych, które mogą być zweryfikowane. Jak widać zaledwie 18 proc. badanych uzyskało "noty" konkretności powyżej 50 punktów.

Konkretność w pkt. (bez uwzględnienia odp. ogólnikowych)	Liczba kandydatów	Proc.
0-20	60	23,5
20-40	102	39,5
40-60	73	28,5
60-80	20	7,5
80-100	2	1
Razem	257	100

Druga tabela uwzględnia także odpowiedzi ogólnikowe, które zmniejszają konkretność ankiet i świadczą o pewnych cechach negatywnych kandydatów, takich jak np. skłonność do składania obietnic bez pokrycia itp. W tym wypadku od punktów które kandydat otrzymywał za odpowiedzi konkretne lub średnio-konkretnie odejmowane były jego odpowiedzi ogólnikowe. W efekcie pojawił się współczynnik, który bierze pod uwagę ogólnikowe wypowiedzi kandydatów. Pozytywnym faktem jest składanie konkretnych obietnic, jednak nie można zapominać także o ogólnikach, które często są wypowiedane.

Konkretność w pkt. (z uwzględnieniem odp. ogólnikowych)	Liczba kandydatów	Proc.
mniej niż 0	62	24
0-20	86	33
20-40	72	28
40-60	21	8
60-80	15	6
80-100	1	0,5
Razem	257	100

Tu widać, że 24 proc badanych wypowiedało się wyłącznie ogólnikowo lub w większości przypadków udzielili odpowiedzi ogólnikowych, dlatego na skali ich ankiety sklasyfikowane zostały poniżej zera.

6. Konkretność a doświadczenie kandydatów i wynik wyborów

W czasie badania sprawdzano czy kandydaci ubiegali się o reelekcję w swoich gminach lub czy mieli jakieś dotychczasowe doświadczenie w pracy w samorządach. Te dane pozwalają zweryfikować hipotezę mówiącą, że osoby z doświadczeniem odpowiadały bardziej konkretnie. Okazało się, że ankiety osób ubiegających się o reelekcję lub mających inne doświadczenie w samorządach były o średnio o prawie o 20 punktów (na 100) bardziej konkretne, uwzględniając stosunek odpowiedzi konkretnych i ogólnikowych, ponadto udzielali oni mniej odpowiedzi ogólnikowych. Ankiety, szczególnie kandydatów ubiegających się o reelekcję, wykazywały zazwyczaj, że kandydaci przynajmniej w sferze planów umieli sprecyzować swój program wyborczy. Można wysnuć wniosek, że rzeczywiście wykształca się grupa wyspecjalizowanych urzędników samorządowych.

Drugim pytaniem, jakie wypadałoby zadać, jest to, czy wynik wyborów dla danego kandydata w jakimś stopniu związany jest z konkretnością jego programu wyborczego. I tu podobnie ankiety kandydatów, którzy zwyciężyli rzeczywiście były o ok. 10 proc. konkretniejsze jeśli uwzględnić stosunek odpowiedzi konkretnych i ogólnikowych. Jednak trudno tutaj wysuwać daleko idące wnioski, gdyż celem ankiety miało być przeprowadzenie wywiadów z potencjalnymi zwycięzcami a w około połowie gmin przeprowadzono wywiady tylko z jednym kandydatem.

7. Zakończenie

Zaprezentowane powyżej wyniki dotyczą jedynie obietnic wyborczych a konkretnie tego, na ile precyzyjnie kandydaci byli w stanie przedstawić swój program wyborczy. Pozytywnym w tym kontekście jest fakt składania konkretnych obietnic. Następnym krokiem będzie sprawdzenie, w jakim stopniu wprowadzili te obietnice w życie. Wtedy będzie można mówić o podsumowaniu całego badania. Badanie pokazało, że liczni kandydaci mieli kłopoty z doprecyzowaniem swojego wyborczego programu, co może wynikać z tego, że nie myślą o ewentualnej weryfikacji ufając, że przez cztery lata kadencji wyborcy zapomną to, o czym przeczytali w licznych ulotkach wyborczych. Wiele z ich obietnic zostanie zweryfikowane przez życie, gdyż oprócz dobrych chęci, potrzebne są też środki do ich realizacji, o których niektórzy kandydaci zdawali się zapominać.

8. Zwycięzcy kandydaci w gminach objętych badaniem

Województwo dolnośląskie

stopa bezrobocia: 22,5 proc.³

Nazwa miejscowości	Długołęka
Kandydat	Łebek Iwona
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja

³ Stopy bezrobocia w województwach na dzień 31 grudnia 2002r. za GUS: www.bezrobocie.net, 31.03.2003

Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia kultura
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Świdnica
Kandydat	Betż Kazimierz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
najważniejsze projekty działań	edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	3

Nazwa miejscowości	Czarny Bór
Kandydat	Chmielewski Andrzej
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Sobótka
Kandydat	Cieleń Eugeniusz
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia
najważniejsze projekty działań	pomoc społeczna; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Oleśnica
Kandydat	Bronś Jan
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Boguszów Gorce
Kandydat	Nogaś Marian
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	5

Nazwa miejscowości	Podgórzyn
Kandydat	Piwcewicz Joanna
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
najważniejsze projekty działań	edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; ekologia;
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Złębice
Kandydat	Wolski Tadeusz
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Legnica
Kandydat	Krzkowski Tadeusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
najważniejsze projekty działań	Komunikacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Polkowice
Kandydat	Stańczyszyn Emilian
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja; współpraca z NGO;
Liczba tytułów lokalnych	4

Województwo kujawsko-pomorskie

stopa bezrobocia : 22,6 proc.

Nazwa miejscowości	Osielsko
Kandydat	Sypniewski Wojciech
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	ekologia pomoc społeczna;
najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	5

Nazwa miejscowości	Koronowo
Kandydat	Michalak Zygmunt
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	PSL lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	5

Nazwa miejscowości	Jabłonowo Pomorskie
Kandydat	Fuks Tadeusz
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja kultura
Najważniejsze projekty działań	edukacja; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; ekologia;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Bydgoszcz
---------------------------	------------------

Kandydat	Dombrowicz Konstanty
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	bezpieczeństwo; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	3

Województwo lubelskie

stopa bezrobocia: 15,8 proc.

Nazwa miejscowości	Dzierżkowice
Kandydat	Grzebuła Jan
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Lublin
Kandydat	Pruszkowski Andrzej
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PiS LPR lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Żółkiewka
Kandydat	Grabek Andrzej

Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	0

Nazwa miejscowości	Krasnystaw
Kandydat	Jakubiec Andrzej
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	0

Nazwa miejscowości	Kraśnik
Kandydat	Chapski Mirosław
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Wyryki
Kandydat	Rymkiewicz Zbigniew
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne

Priorytety	bezpieczeństwo pomoc społeczna; edukacja
Najważniejsze projekty działań	obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; ekologia;
Liczba tytułów lokalnych	0

Nazwa miejscowości	Końskowola
Kandydat	Gołębiowski Stanisław
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	edukacja; poprawa infrastruktury; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	0

Nazwa miejscowości	Urzędów
Kandydat	Woźniak Jan
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	Służba zdrowia; bezpieczeństwo; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo lubuskie

stopa bezrobocia: 25,9 proc.

Nazwa miejscowości	Dobiegiew
Kandydat	Błaszczyk Kazimierz
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja

Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP PSL
Priorytety	bezpieczeństwo ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Kłodawa
Kandydat	Kruczkowski Józef
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Gorzów Wielkopolskich
Kandydat	Jędrzejczak Tadeusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; budownictwo mieszkaniowe; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Zielona Góra
Kandydat	Zalewski Mariusz
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia pomoc społeczna;
Najważniejsze projekty działań	ekologia; poprawa infrastruktury; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;

Liczba tytułów lokalnych	brak danych
--------------------------	-------------

Nazwa miejscowości	Nowa Sól
Kandydat	Tyszkiewicz Wadim
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	brak danych
Priorytety	edukacja kultura przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo łódzkie

stopa bezrobocia: 18,5 proc.

Nazwa miejscowości	Lipce Rejmontowskie
Kandydat	Kabat Jerzy
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja kultura przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Łowicz
Kandydat	Budzałek Ryszard Jan
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	brak danych
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; ekologia; poprawa infrastruktury;

Liczba tytułów lokalnych	brak danych
--------------------------	-------------

Nazwa miejscowości	Skierniewice
Kandydat	Bogusz Ryszard
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Brzeziny
Kandydat	Mądra Ewa
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	brak danych
Priorytety	pomoc społeczna; kultura przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	budownictwo mieszkaniowe; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Bełchatów
Kandydat	Chrzanowaki Marek
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Ozorków
Kandydat	Sobolewski Władysław
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	ekologia kultura
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury;ekologia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Nowosolna
Kandydat	Bystroński Tomasz
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	bezpieczeństwo ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo małopolskie

stopa bezrobocia: 13,9 proc.

Nazwa miejscowości	Babice
Kandydat	Wiesław Domin
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; bezpieczeństwo; komunikacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Trzebinia
---------------------------	------------------

Kandydat	Adamczyk Adam
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia kultura
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; ekologia; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Proszowice
Kandydat	Makowski Jan
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Gorlice
Kandydat	Guzik Ryszard
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	Forum Samorządowe PSL
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Zabierzów
Kandydat	Krzyworzeka Józef
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt

Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja przedsiębiorczość ekologia
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; edukacja; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Alwernia
Kandydat	Rychlik Jan
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
	poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Krzeszowice
Kandydat	Jagiello Wiesław
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Brzeszcze
Kandydat	Szydło Beata
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja przedsiębiorczość

Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Kęty
Kandydat	Olejarz Roman
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Michałowice
Kandydat	Lach Zbigniew
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Mogilany
Kandydat	Mardyła Małgorzata
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; poprawa infrastruktury; bezpieczeństwo;

Liczba tytułów lokalnych	brak danych
--------------------------	-------------

Nazwa miejscowości	Chrzanów
Kandydat	Kosowski Ryszard
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	brak danych
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo mazowieckie

stopa bezrobocia: 13,9 proc.

Nazwa miejscowości	Ząbki
Kandydat	Boksznajder Jerzy
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja
Najważniejsze projekty działań	edukacja; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Kozienice
Kandydat	Śmietanka Tomasz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	bezpieczeństwo; turystyka;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Ciechanów
Kandydat	Wardziński Waldemar
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PO PiS
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	bezpieczeństwo; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Sulejówek
Kandydat	Chachulski Waldemar
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	Lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Jasieniec
Kandydat	Pietrzak Marek
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	brak danych
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; poprawa infrastruktury; ekologia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Siedlce
Kandydat	miejska
Typ gminy	Symonowicz Mirosław

Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PO PiS
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Marki
Kandydat	Werczyński Janusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	kolejna kadencja
Doświadczenie w działalności samorządowej	burmistrz
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; budownictwo mieszkaniowe;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Mińsk Mazowiecki
Kandydat	Grzesiak Zbigniew
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	Forum Samorządowe
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	3

Województwo opolskie

stopa bezrobocia: 19,3 proc.

Nazwa miejscowości	Brzeg
Kandydat	Huczyński Wojciech
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz

Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PO PiS
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	finanse gminy; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Kędzierzyn Koźle
Kandydat	Fąfara Wiesław
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	ekologia
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; budownictwo mieszkaniowe; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Opole
Kandydat	Zębaczyński Ryszard
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PO PiS
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Kluczbork
Kandydat	Kielar Jarosław
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie

Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; bezpieczeństwo; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Tarnów Opolski
Kandydat	Cichoń Zygmunt
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia kultura
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Turawa
Kandydat	Kampa Waldemar
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	ekologia; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo podkarpackie

stopa bezrobocia: 16,9 proc.

Nazwa miejscowości	Nowa Dęba
Kandydat	Czekalski Józef
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP

Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Świlcza
Kandydat	Wdowik Wojciech
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Iwierzycze
Kandydat	Jakubiec Jerzy
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	brak danych
Najważniejsze projekty działań	obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; współpraca m. narodowa;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Rudnik nad Sanem
Kandydat	Grochowski Waldemar
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Głogów Małopolski
Kandydat	Rokita Kazimier
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; pomoc społeczna;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Jarosław
Kandydat	Kałamarz Roman
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja ekologia pomoc społeczna;
Najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja; pomoc społeczna;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Krasne
Kandydat	Maternia Alfred
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia pomoc społeczna;
Najważniejsze projekty działań	edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Iwonicz-Zdrój
Kandydat	Komornicki Piotr
Typ gminy	miejsko-wiejska

Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	ekologia kultura przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Żurawica
Kandydat	Tomański Piotr
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	LPR lokalne
Priorytety	ekologia
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Przemysł
Kandydat	Chama Robert
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja; budownictwo mieszkaniowe;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Trzebowniko
Kandydat	Fedan Józef
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie

Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	brak danych
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Rzeszów
Kandydat	Ferenc Tadeusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP PSL lokalne
Priorytety	przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	Komunikacja; pomoc społeczna; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	3

Nazwa miejscowości	Przemyśl
Kandydat	Mazurkiewicz Józef
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Cmolas
Kandydat	Gałek Eugeniusz
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokane
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; kultura
Najważniejsze projekty działań	brak danych

Liczba tytułów lokalnych	brak danych
--------------------------	-------------

Województwo podlaskie

stopa bezrobocia: 15,2 proc.

Nazwa miejscowości	Białystok
Kandydat	Tur Ryszard
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	brak danych
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	3

Nazwa miejscowości	Hajnówka
Kandydat	Ochryciuk Anatol
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja pomoc społeczna przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	1

Nazwa miejscowości	Czarna Białostocka
Kandydat	Matejko Tadeusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	brak danych
Priorytety	edukacja kultura przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Sokolka
Kandydat	Kozłowski Stanisław
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja;
Liczba tytułów lokalnych	1

Województwo pomorskie

stopa bezrobocia: 21,2 proc.

Nazwa miejscowości	Słupsk
Kandydat	Wandzel Jerzy
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Słupsk
Kandydat	Kobyliński Maciej
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
	budownictwo mieszkaniowe; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Gdynia
---------------------------	---------------

Kandydat	Szczurek Wojciech
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo pomoc społeczna przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja Promocja regionu; oferta inwestycyjna-zagospodarowanie przestrzenne, infrastruktura;
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Słupsk
Kandydat	Chmiel Mariusz
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo; pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	bezpieczeństwo; pomoc społeczna; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Kolbudy
Kandydat	Grombela Leszek
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	1

Nazwa miejscowości	Bytów
Kandydat	Marmałowski Stanisław
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; służba zdrowia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Ustka
Kandydat	Wszółkowski Tomasz
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; pomoc społeczna;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Gdańsk
Kandydat	Adamowicz Paweł
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PO
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; ekologia; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Kościerzyna
Kandydat	Czucha Zdzisław
Typ gminy	miejska

Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PO
Priorytety	edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Tczew
Kandydat	Ody Żenon
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	ekologia; pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	ekologia; budownictwo mieszkaniowe;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Pruszcz Gdański
Kandydat	Wróbel Janusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PO PSL
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	3

Nazwa miejscowości	Malbork
Kandydat	Wilk Jan Tadeusz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne

Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	pomoc społeczna; edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Rumia
Kandydat	Klawiter Jan
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; bezpieczeństwo; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Kobylnica
Kandydat	Kuliński Leszek
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	brak danych
Najważniejsze projekty działań	obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo śląskie

stopa bezrobocia: 16,5 proc.

Nazwa miejscowości	Suszec
Kandydat	Pastuszka Jacek
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne

Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; bezpieczeństwo; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	1

Nazwa miejscowości	Konieczpol
Kandydat	Kałuża Józef
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	1

Nazwa miejscowości	Mikołów
Kandydat	Balcer Marek
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja pomoc społeczna;
Najważniejsze projekty działań	bezpieczeństwo; pomoc społeczna; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	4

Nazwa miejscowości	Chorzów
Kandydat	Kopel Marek
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	2

Nazwa miejscowości	Ruda Śląska
Kandydat	Stania Andrzej
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PO
Priorytety	kultura przedsiębiorczość edukacja
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; budownictwo mieszkaniowe; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	1

Województwo świętokrzyskie

stopa bezrobocia: 18,5 proc.

Nazwa miejscowości	Kielce
Kandydat	Lubawski Wojciech
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; służba zdrowia;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo warmińsko-mazurskie

stopa bezrobocia: 28,8 proc

Nazwa miejscowości	Elbląg
Kandydat	Stonina Henryk
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	brak danych

Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	3

Nazwa miejscowości	Gródek
Kandydat	Kulesza Wiesław
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; edukacja; bezpieczeństwo;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Pasłęk
Kandydat	Śniecikowski Wiesław
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; poprawa infrastruktury; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Olsztynek
Kandydat	Stęgiengo Mirosław
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	brak danych
Priorytety	przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Banie Mazurskie
Kandydat	Mikulski Władysław
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja pomoc społeczna;
Najważniejsze projekty działań	edukacja; poprawa infrastruktury; pomoc społeczna;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Łapy
Kandydat	Wróblewski Tadeusz
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Pieniężno
Kandydat	Ryszard Kudła
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	Forum Samorządowe
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Augustów
Kandydat	Cieślik Leszek Stanisław
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz

Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	ekologia pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	turystyka; budownictwo mieszkaniowe; poprawa infrastruktury;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Trzcianne
Kandydat	Dąbrowski Zdzisław
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	edukacja pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; obiekty użyteczności publicznej: budowa, modernizacja; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Lidzbark Warmiński
Kandydat	Byczkowski Mieczysła
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo pomoc społeczna; kultura
Najważniejsze projekty działań	budownictwo mieszkaniowe; pomoc społeczna;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Dobre Miasto
Kandydat	Trzaskowski Grzegorz
Typ gminy	brak danych
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne

Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Województwo wielkopolskie

stopa bezrobocia: 16,1 proc.

Nazwa miejscowości	Leszno
Kandydat	Malepszy Tomasz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	ekologia; poprawa infrastruktury; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Krobica
Kandydat	Waluś Mirosław
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Poniec
Kandydat	Dużałka Kazimierz
Typ gminy	miejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia
Najważniejsze projekty działań	Służba zdrowia;

Liczba tytułów lokalnych	brak danych
--------------------------	-------------

Nazwa miejscowości	Przemęt
Kandydat	Gorzelnik Dorota
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	PSL
Priorytety	ekologia
Najważniejsze projekty działań	inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia; turystyka;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Miejska Górka
Kandydat	Skrzypczak Karol
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	praca w samorządzie
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja ekologia przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	ekologia; edukacja; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Liczba tytułów lokalnych	

Województwo zachodnio-pomorskie

stopa bezrobocia: 26,4 proc.

Nazwa miejscowości	Kołobrzeg
Kandydat	Bieńkowski Henryk
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	brak danych
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	budownictwo mieszkaniowe; edukacja; współpraca m.

	narodowa;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Połczyn Zdrój
Kandydat	Nowak Barbara
Typ gminy	miejsko-wiejska
Stanowisko	burmistrz
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	SLD-UP
Priorytety	bezpieczeństwo pomoc społeczna; przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; budownictwo mieszkaniowe;
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Dobra k. Szczecina
Kandydat	Grabałowski Andrzej
Typ gminy	wiejska
Stanowisko	wójt
Doświadczenie w działalności samorządowej	kolejna kadencja
Popierana przez ugrupowanie	lokalne
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Najważniejsze projekty działań	brak danych
Liczba tytułów lokalnych	brak danych

Nazwa miejscowości	Koszalin
Kandydat	Miketyński Mirosław
Typ gminy	miejska
Stanowisko	prezydent
Doświadczenie w działalności samorządowej	Nie
Popierana przez ugrupowanie	PO PiS lokalne
Najważniejsze projekty działań	poprawa infrastruktury; inwestycje, przedsiębiorczość, zmniejszenie bezrobocia;
Priorytety	bezpieczeństwo edukacja przedsiębiorczość
Liczba tytułów lokalnych	2